

DECILNA RASPODELA POTROŠNJE I PRIHODA U REPUBLICI SRBIJI U 2019. GODINI

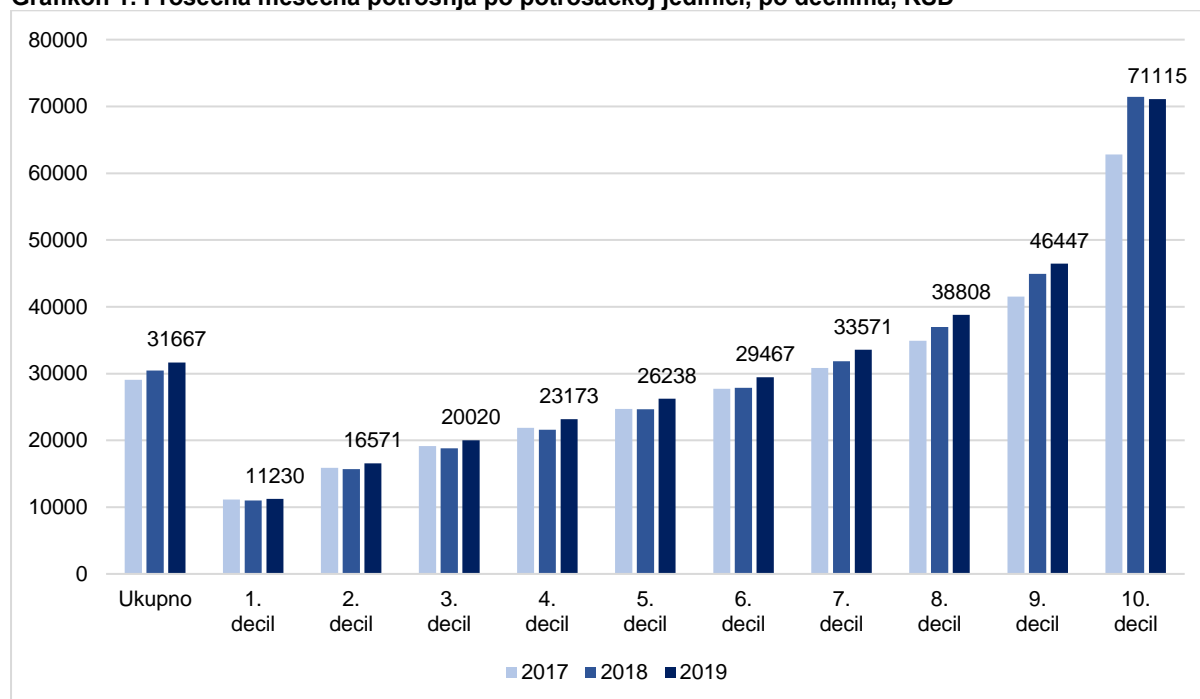
Decilna raspodela potrošnje/prihoda u 2019. godini, potvrđuje opšte trendove raspodele koji su bili prisutni i u [prethodnom periodu](#), ali i ukazuje na veoma blago poboljšanje položaja siromašnijeg dela stanovništva u odnosu na [prethodnu godinu](#). Ipak, dugoročnije posmatrano, može se zaključiti da u poslednjih četiri do pet godina postoji primetna stagnacija položaja najsiromašnijeg dela stanovništva, prema nekoliko pokazatelja.

Prosečna decilna potrošnja - Nakon pada prosečne potrošnje prvih pet decila u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, u 2019. godini se beleži porast prosečne potrošnje u svim decilima, osim u desetom decilu. Ipak, u 2019. godini u odnosu na 2017. godinu, relativno posmatrano deseti decil beleži najveći porast prosečne potrošnje, dok najsiromašniji decil beleži prilično sličan nivo iz 2017. godine.

Prosečna mesečna potrošnja prvog decila u 2019. godini iznosila je 11.230 dinara po potrošačkoj jedinici, dok je prosečna potrošnja desetog decila bila preko šest puta veća, odnosno 71.115 dinara po potrošačkoj jedinici. Ovakav odnos je neprimetno bolji u odnosu na prethodnu godinu, kada je odnos bio 6,5, a nepovoljniji odnos i od ovog zabeležen je tek 2006. godine.

Gornja tačka preseka najsiromašnijeg decila potrošnje koja pokazuje najvišu ekvivalentnu potrošnju u ovom segmentu populacije u 2019. godini je iznosila 14.320 dinara mesečno, dok je 2018. godine iznosila 13.894 dinara.

Grafikon 1. Prosečna mesečna potrošnja po potrošačkoj jedinici, po decilima, RSD

Izvor: Anкета o potrošnji domaćinstava, Republički zavod za statistiku, 2019.

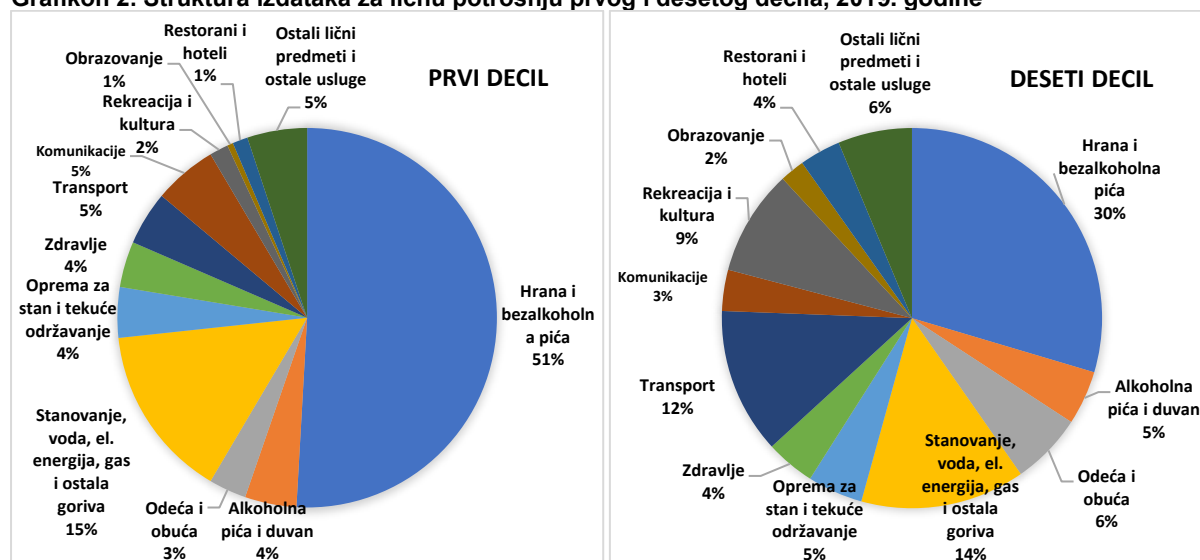
Posebna obrada za potrebe Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

Prosečni decilni prihod - U odnosu na 2018. godinu, prosečni prihod se povećao u svim decilima, osim u desetom decilu, gde je neznatno opao. Odnos prosečnog prihoda desetog i prvog decila je u 2019. godini iznosio nešto niže od 7. Jedino je 2011. godine bio manji odnos i iznosio je 6,83, dok je prosečni pomenuti odnos u periodu od 2006. godine do 2019. godine iznosio 7,95. Prosečni prihod prvog decila je 2019. godine iznosio 11.703 dinara po potrošačkoj jedinici, dok je prosečni prihod desetog decila iznosio 81.680 dinara.

Gornja tačka preseka najsiromašnijeg decila prihoda koja pokazuje najviši ekvivalentni prihod u ovom segmentu populacije iznosi svega 16.315 dinara mesečno.

Struktura izdataka za ličnu potrošnju - U 2019., kao i u prethodnoj 2018. godini u strukturi izdataka za ličnu potrošnju kod najsiromašnijeg decila, povećava se udeo potrošnje za hranu i bezalkoholna pića u odnosu na godinu pre i čini preko polovine rashoda prvog decila. Najveća razlika između najsiromašnijeg i najbogatijeg decila stanovništva je upravo u udelu izdataka za hranu i bezalkoholna pića u ukupnim izdacima za ličnu potrošnju. U odnosu na najbogatiji decil, osim u ovoj stavci potrošnje, ostaju značajne razlike u udelu potrošnje koji se usmerava ka obrazovanju, rekreaciji i kulturi, transportu, restoranima i hotelima, koji su u prvom decilu relativno, a naravno i apsolutno daleko niži od ovih udela kod najbogatijeg decila.

Grafikon 2. Struktura izdataka za ličnu potrošnju prvog i desetog decila, 2019. godine

Izvor: Anкета o potrošnji domaćinstava, Republički zavod za statistiku, 2019.

Posebna obrada za potrebe Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

Struktura izvora prihoda – Iako povoljnija struktura prihoda prvog decila u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu, ona je i dalje daleko od proseka ukupnog stanovništva, i daleko nepovoljnija od proseka desetog decila. Naime, prosečan udeo prihoda od zarade u prvom decilu jeste se povećao sa oko 25% iz 2018. godine na preko 33% u 2019. godini, ali je znatno niži od proseka za sve decile (55,7%). I dalje, kao prethodnih godina, glavni izvor prihoda prvog decila činile su penzije (43,4%) i socijalni transferi (novčana socijalna pomoć, dečiji dodatak, i sl.) (12,4%), premda su udeli oba ova izvora u ukupnom izvoru prihoda prvog decila nešto niži nego 2018. godine (45% i 15,3%, respektivno). S druge strane, u desetom decilu glavni izvor prihoda činile su zarade (71,5%), dok je udeo prihoda od socijalnih transfera u ukupnim prihodima desetog decila iznosio tek 0,2%. Među svim decilima, penzije su bile na drugom mestu po visini udela u ukupnim prihodima, pa je u desetom decilu ovaj udeo iznosio 19,2% 2019. godine.

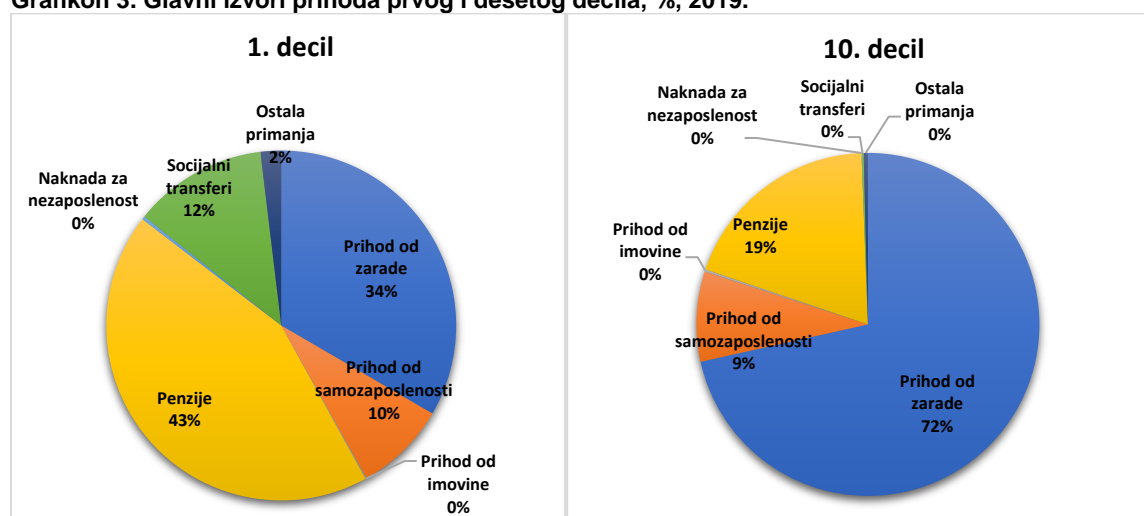
Tabela 1: Glavni izvori prihoda po decilima, %, 2019. godina

	Ukupno	Decili									
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Prihod od zarade	55,7	33,4	42,4	48,1	50,4	58,1	55,9	61,1	64,0	70,6	71,5
Prihod od samozaposlenosti	9,2	8,5	9,4	9,5	10,0	9,7	10,1	9,1	8,6	8,9	8,5
Prihod od imovine	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
Penzije	32,0	43,4	43,4	40,0	38,0	30,1	31,8	28,7	26,1	19,6	19,2
Naknada za nezaposlenost	0,1	0,3	-	0,1	0,3	0,1	0,4	-	-	-	-
Socijalni transferi (novčana socijalna pomoć, dečiji dodatak, sl.)	1,9	12,4	3,4	1,4	0,7	0,1	0,5	0,2	0,1	0,5	0,2
Ostala primanja	0,9	1,9	1,1	0,8	0,3	1,8	1,1	0,8	0,9	0,4	0,4

Izvor: Anketa o potrošnji domaćinstava, Republički zavod za statistiku, 2019.

Posebna obrada za potrebe Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

Grafikon 3. Glavni izvori prihoda prvog i desetog decila, %, 2019.

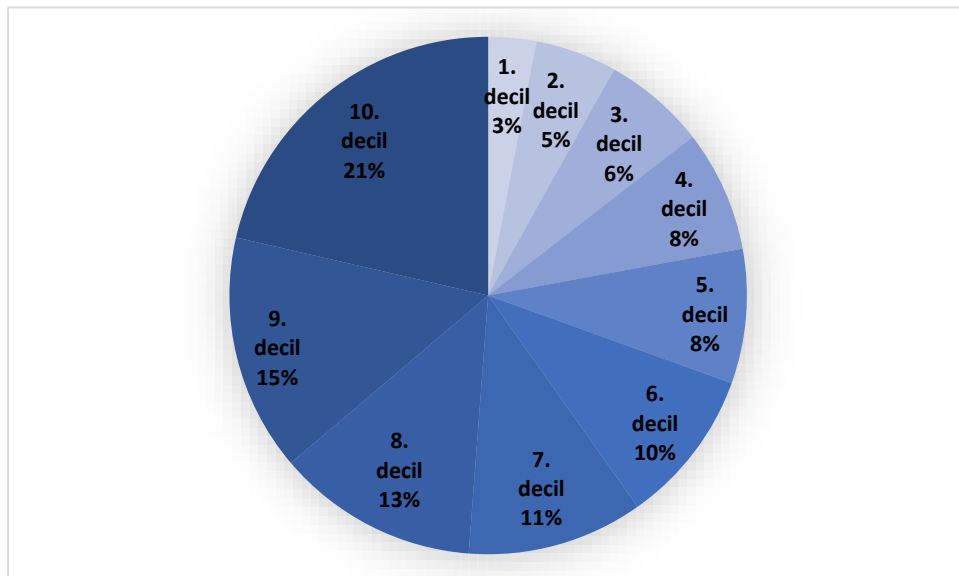

Izvor: Anketa o potrošnji domaćinstava, Republički zavod za statistiku, 2019.

Posebna obrada za potrebe Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

Raspodela prihoda po decilima - U Republici Srbiji 10% najsiromašnijeg stanovništva učestvovalo je sa tek 3% u ukupnim ostvarenim prihodima stanovništva u 2019. godini. Ovaj udeo bio je i niži 2018. godine i iznosio je 2,6%. Udeo prihoda najbogatijih 10% stanovništva je 2019. godine u ukupnim prihodima iznosio čak 21,4%, što je zapravo manje nego 2018. godine kada je ovaj udeo iznosio skoro 24%. Ipak, u odnosu na 2017. godinu, udeo najbogatijih u ukupnim prihodima se 2019. godine povećao za 1,4 procentnih poena.

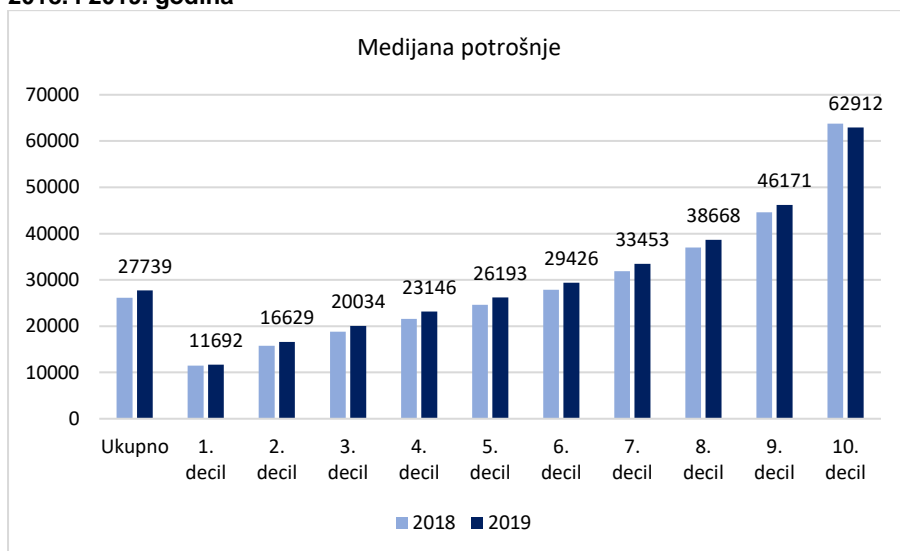
Grafikon 4. Učešće pojedinih decila u raspodeli ukupnog prihoda, % 2019. godine

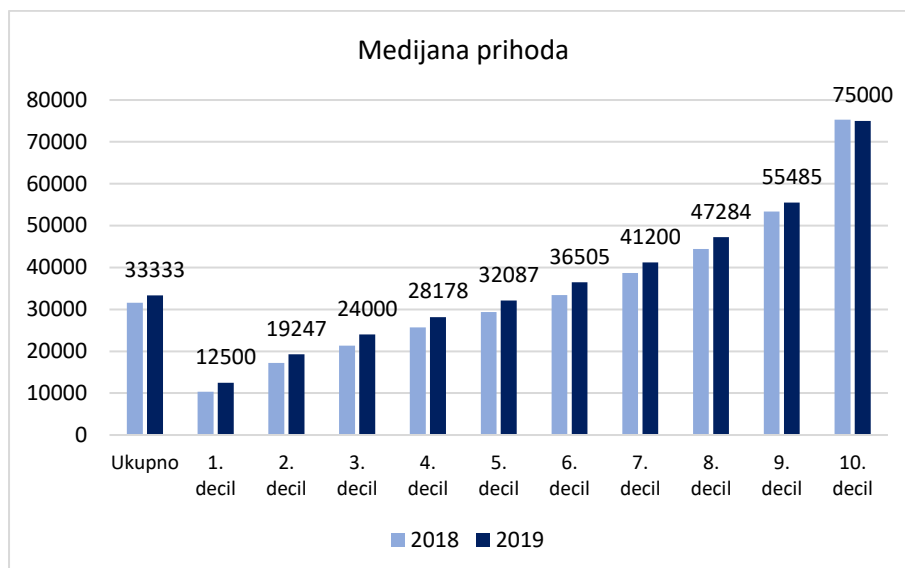
Izvor: Anкета o potrošnji domaćinstava, Republički zavod za statistiku, 2019. Posebna obrada za potrebe Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

Na sledećem grafikonu su prikazani podaci o medijalnoj potrošnji odnosno prihodu, kao potrošnji/prihodu koju ima središnji (medijalni) stanovnik koji deli raspodelu potrošnje svih stanovnika na dva jednaka dela¹. Drugim rečima, polovina stanovnika ima nižu potrošnju/prihod od ovog medijalnog stanovnika, a druga polovina ima više. Podaci su prikazani po decilima.

Grafikon 5. Medijana potrošnje i medijana prihoda po potrošačkoj jedinici - mesečni iznos, po decilima, 2018. i 2019. godina

¹ Sa približno jednakim brojem pojedinaca.

Detaljnije podatke o **medijalnoj potrošnji/prihodu**, moguće je naći [u pratećim podacima](#) koji čine sastavni deo ove publikacije. [U pratećim fajlovima](#) nalaze se i **stope rasta** prosečne i medijalne potrošnje i prihoda, kao i informacija o prosečnom broju članova domaćinstava i prosečan broj potrošačkih jedinica po decilima.

Metodološke napomene

Decilna analiza je postupak kojim se ekvivalentna potrošnja/prihod svih domaćinstava ili pojedinaca rangira od najniže ka najvišoj. Tako rangirana domaćinstva/pojedinci dele se u deset jednakih grupa. U prvom decilu nalaze se domaćinstva/pojedinci čija je ekvivalentna potrošnja/prihod najniža (najsiriromašnija domaćinstva), a u desetom decilu su domaćinstva/pojedinci čija je ekvivalentna potrošnja/prihod najviši (najbogatija domaćinstva).

Prilikom izrade ove publikacije decili su formirani tako da dele ukupnu populaciju² na deset jednakih delova, dok je u zavisnosti od toga da li se posmatra ekvivalentna potrošnja ili prihod, korišćena adekvatna skala ekvivalencije. Primena skale ekvivalencije (potrošačke jedinice) omogućava poređenje potrošnje/prihoda lica koja žive u domaćinstvima različitim po veličini (broju članova) preko zajedničkog imenitelja – potrošačke jedinice.

Prilikom obračuna ekvivalentne potrošnje primenjuje se skala ekvivalencije OECD-a, prema kojoj nosilac domaćinstva dobija ponder 1, svaki odrasli član domaćinstva (starosti 14 i više godina) ponder 0,7, a deca (ispod 14 godina starosti) ponder 0,5. Prilikom obračuna ekvivalentnog prihoda primenjuje se modifikovana skala ekvivalencije OECD-a, prema kojoj nosilac domaćinstva dobija ponder 1, svaki odrasli član domaćinstva (starosti 14 i više godina) ponder 0,5, a deca (ispod 14 godina starosti) ponder 0,3.

U Anketi o potrošnji domaćinstava prihodi domaćinstava u novcu i u naturi obuhvataju samo tekuća primanja svih članova domaćinstva (ne obuhvataju se podignuti gotovinski, potrošački i investicioni krediti, prihodi od prodaje pokretne i nepokretne imovine i sl.). Lična potrošnja, takođe, obuhvata tekuću, uobičajenu potrošnju svih članova domaćinstva, što znači da se ne prati investiciona potrošnja, otplata kredita, plaćeni porezi i sl. Prema metodologiji Ankete, svaka kupovina evidentira se u punom iznosu, bez obzira da li je roba/usluga kupljena na kredit ili plaćena u gotovini.

² U zavisnosti od odluke, moguće je formiranje decila tako da dele ukupan broj domaćinstava na deset jednakih delova. Ovaj pristup je korišćen prilikom izrade Biltena Ankete o potrošnji domaćinstava Republičkog zavoda za statistiku.

Značajna karakteristika ove ankete je da se ne primenjuje bilansiranje (izjednačavanje) prihoda i potrošnje domaćinstava³.

³ Više o metodologiji Ankete o potrošnji domaćinstava na: <http://www.stat.gov.rs/sr-latn/istrazivanja/methodology-and-documents/?a=01&s=0101>